

Uruženje žena Romkinja
"Bolja budućnost" Tuzla

Koristimo dostupne
MEHANIZME
kako bismo se zaštitili od NASILJA
I DISKRIMINACIJE

2019

Uvod

U okviru regionalnog programa "Provodenje normi, mijenjanje stava", koji finansira Evropska unija, a provodi UN Women, Udruženje žena Romkinja „Bolja budućnost“ grada Tuzla kao implementacijski partner u periodu od 01. juna 2018. do 30. septembra 2019. godine sproveo je projekat „Koristimo dostupne mehanizme kako bismo se zaštitili od nasilja i diskriminacije“.

Nasilje u porodici, kao jedan od najvećih izazova bosanskohercegovačkog društva, problem je koji je izašao iz privatne u javnu sferu. Nasilje predstavlja negativan uticaj na osnovne ljudske potrebe i kvalitete života. Marginalizovane zajednice poput romske, u povećanom su riziku kada je u pitanju nasilje nad ženama. Generalno, neravnopravan položaj u društvu i stalna diskriminacija zajednice koja je ujedno i najbrojnija zajednica najveće nacionalne manjine u BiH, a koja po svim društvenim parametrima kada se uzme u obzir procjena socijalnog statusa neke zajednice ili društvene grupe, je ujedno i najugroženija u BiH.

Nedovoljno i neadekvatno plasirane informacije o dostupnosti mehanizama zaštite od nasilja i diskriminacije predstavljaju poseban problem kod tzv. grupa do kojih je teže doći i uzrokuju neinformiranost, traženje zaštite i ostvarivanje prava u slučajevima nasilja i diskriminacije.

Tokom implementacije šesnaestomjesečnog projekta, kao partneri, doprinijeli smo postizanju ciljeva Programa "Ukidanje nasilja nad ženama i djevojčicama: provodenje normi i promjena mišljenja" jer smo projekat dizajnirali na osnovu preporuka i strateških ciljeva CEDAW (Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena) i Istanbuliske konvencije ali i Strategije BiH u borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Kako bi doprinijeli postizanju navedenog rezultata projekat se fokusira na sljedeće;

- promocija korištenja usluga među ženama iz manjinskih i ugroženih skupina kroz jačanje kapaciteta institucija lokalne razine i izgradnje povjerenja između ključnih aktera;
- osnaživanje žena, djevojaka, muškaraca i mladih (uključujući i one iz manjinskih i ugroženih grupa) za korištenje i traženje usluga za zaštitu od nasilja i diskriminacije kroz kampanju podizanja svijesti, edukativne i vršnjačke radionice.

Indira Bajramović, direktorka Udruženja žena Romkinja „Bolja budućnost“ grada Tuzla

„Koristimo dostupne mehanizme kako bismo se zaštitili od nasilja i diskriminacije“

O projektu

Udruženje žena Romkinja 'Bolja budućnost' grada Tuzla, zajedno sa partnerskim udruženjima 'Romani ćej – Romska djevojka' iz Prnjavora i Omladinska romska inicijativa 'Budi mi prijatelj' iz Visokog, sprovedlo je projekat 'Koristimo dostupne mehanizme kako bismo se zaštitili od nasilja i diskriminacije'. Projekat je proveden u tri grada – Tuzli, Prnjavoru i Visokom i bio je usmjeren na sprječavanje nasilja, posebno u marginaliziranim skupinama u BiH, gdje su Romkinje izuzetno zastupljene.

Predstavljanje projekta u Tuzli

Ovaj projekat je omogućio ženama bolji pristup i poboljšanje javnim uslugama tj. spajanje sa institucijama sistema kako bi mogle ostvariti svoja prava. Ovo se posebno odnosi na Romkinje koje su žrtve nasilja u porodici što je problem koji je konačno iz privatne iznesen u javnu sferu jer se radi o populaciji kojoj se ne posvećuje dovoljna pažnja. Nedovoljno i neadekvatno plasirane informacije o mehanizmima zaštite od nasilja i diskriminacije predstavljaju poseban problem jer uzrokuju neinformiranost, nemogućnost traženja i ostvarivanja prava u slučajevima nasilja i diskriminacije.

Zbog toga se projekat fokusirao na jačanje kapaciteta lokalnih institucija i izgradnju povjerenja među ključnim akterima, ali i na osnaživanje žena da što više koriste usluge, što je urađeno kroz kampanje podizanja svijesti, edukativne i vršnjačke radionice.

Projekat je zasnovan na istraživanjima relevantnih međunarodnih organizacija, poput UN Women, koja su pokazala da su žene koje pripadaju marginaliziranim, manjinskim grupama u BiH suočene sa višestrukom diskriminacijom zbog koje su teže prepoznate od strane sistema i pružatelja usluga zaštite. Projektom je popunjena praznina u

sistemu za ove žene, dat im je glas i otvoren put za konkretniju zaštitu njihovih prava. Projekat je osim žena, uključio i mladiće i muškarce kroz različite oblike aktivnosti na podizanju svijesti o diskriminaciji i nasilju.

Projekat je omogućio informisanje Romkinja o njihovim pravima

Aktivnosti koje su implementirane u toku projekta su sljedeće:

- izgradnja povjerenja između žena iz skupina u nepovoljnem položaju i nadležnih institucija za provođenje mehanizama zaštite od nasilja i diskriminacije i izgradnja kapaciteta predstavnika/ca institucija koja su relevantna za prevenciju nasilja i zaštite od diskriminacije;
- kampanja informiranja žena iz skupine u nepovoljnem položaju o pravima i uslugama koje su im dostupne;

Projekat je finansirala Evropska unija u iznosu od 117,000 KM, a dizajniran je na osnovu preporuka i strateških ciljeva CEDAW (Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena) i Istanbulске konvencije, ali i Okvirne strategije za implementaciju Istanbulске konvencije u BiH.

„Koristimo dostupne mehanizme kako bismo se zaštitili od nasilja i diskriminacije“

Rezultati projekta

Bolja informiranost

Projekat je omogućio bolju informiranost žena i djevojaka, uključujući one koje su u nepovoljnem položaju, a vezano za usluge zaštite od nasilja i diskriminacije koje mogu ostvariti. One su dio društvenih skupina koje uključuju marginalizirane kategorije stanovništva, koje su često izuzete iz većih socijalnih tokova zbog njihovog tipičnog manjinskog statusa, a ponekad i predrasuda ostatka društva, često živeći izolirano, daleko od većih centara, bez mogućnosti učenja o njihovim pravima, zaštiti njihovih prava i rješavanja postojećih predmeta zaštite u slučaju nasilja.

Tokom projekta održane su brojne radionice u svrhu boljeg informiranja

Istraživanje Udruženja žena Romkinja 'Bolja budućnost' grada Tuzla koje je provedeno 2017. godine na uzorku od 2000 Roma/kinja pokazalo je da 38% ispitanika/ica kažu da su diskriminirani i ne mogu ostvariti svoja prava na temelju manjinskog statusa. Percepcija diskriminacije je često zamijenjena sa slučajevima nasilja, što znači da ispitanici ne znaju šta je diskriminacija, a šta nasilje. Također, istraživanje je pokazalo postojanje uvreda prema romskoj populaciji, osobama s invaliditetom, spolu i drugima, gdje je 52% ispitanika kazalo da su bili podvrgnuti uvredama. Na osnovu ovog iskustva i statističkih podata-

ka Udruženja, u 2017. godini bilo je 1158 žena koje su informirane o dostupnim mehanizmima za ostvarivanje prava i zaštite od diskriminacije i nasilja, i na osnovu povratnih informacija od njih, oko 800 žena je ostvarilo određeno pravo.

Planiranje projektnih aktivnosti partnerskih organizacija

Ovim projektom kroz različite aktivnosti postignuti su rezultati koji dokazuju da je ostvarena veza lokalnih romskih zajednica i institucija vlasti, te bolja informiranost u pogledu što efikasnijeg ostvarivanja prava:

- ◊ održano je 15 radionica za žene iz grupa u nepovoljnem položaju
- ◊ 266 žena iz skupina u nepovoljnem položaju učestvovalo je na radionicama u Tuzli, Visokom i Prnjavoru
- ◊ Angažovano je šest lokalnih medijatora/ica (po dva u svakoj ciljanoj lokaciji) za rad u zajednici na području Tuzle, Prnjavora i Visokog
- ◊ 360 žena iz skupina u nepovoljnem položaju primilo je informacije o dostupnim i kvalitetnim uslugama od šest medijatora/ki tokom informativne kampanje u Tuzli, Visokom i Prnjavoru
- ◊ 60% žena ima bolje razumijevanje kako koristiti dostupne mehanizme zaštite od nasilja i diskriminacije
- ◊ 80% žena i djevojaka iz skupina u nepovoljnem položaju koristilo je usluge zaštite od nasilja i diskriminacije dostupne na temelju povratnih informacija korisnica i provedbenih i partnerskih organizacija
- ◊ održano je 9 radionica za mladiće i muškarce u Tuzli, Visokom i Prnjavoru
- ◊ 135 muškaraca i dječaka učestvovalo je na radionicama

„Koristimo dostupne mehanizme kako bismo se zaštitili od nasilja i diskriminacije“

40% muškaraca i mladića imaju bolje razumijevanje o ravnopravnosti spolova i rodnim normama u kontekstu nasilja zasnovanom na spolu

Bolje razumijevanje

Pružaoci usluga iz tri lokalne zajednice su nakon implementacije projekta stekli bolje razumijevanje o specifičnostima i potrebama žena koje dolaze iz skupina koje su u nepovoljnem položaju, a vezano za ostvarivanje zaštite od nasilja i diskriminacije. Ovo je posebno važno jer predstavnici/e institucija najčešće nisu upoznati sa specifičnostima korisničke grupe te da prema njoj imaju predrasude. Također, nisu upoznati s višestrukim diskriminacijskim pitanjima i potrebama žena koje pripadaju skupinama u nepovoljnem položaju i često nisu prisutni u zajednicama radi direktnog razgovora s ciljanim korisnicima/ama, djelomično zbog toga što nisu upoznati s njihovim potrebama i dijelom zbog toga što nema povjerenja od ciljanih korisnika/ca prema predstavnicima/cama institucija.

Predstavnici institucija korak su bliže ka ranjivim grupama stanovništva

Predstavnici institucija iz Tuzle, Visokog i Prnjavora zahvaljujući projektним aktivnostima sada imaju bolje razumijevanje korisnika iz ugroženih skupina i sposobljeni su za efikasnije rješavanje njihovih problema. U okviru projekta su održane i ove aktivnosti usmjerene specifično na lokalne institucije vlasti:

- » edukaciju o problemima multi diskriminacije i potrebama žena koje pripadaju manjinskim grupama, prošlo je 56 predstavnika/ca institucija pružaoca usluga;

- » održano je devet radionica izgradnje povjerenja između pružaoca usluga i žena koje su u nepovoljnem položaju;
- » održane su tri radionice izgradnje kapaciteta za pružaoce usluga o specifičnostima i potrebama žena koje dolaze iz skupina u nepovoljnem položaju kod ostvarivanja zaštite od nasilja i diskriminacije;
- » 106 predstavnika/ca institucija i žena iz skupina u nepovoljnem položaju učestvovalo je na radionicama izgradnje povjerenja;
- » 70% pružaoca usluga ima bolje razumijevanje o multi diskriminaciji i potrebama žena koje dolaze iz skupina u nepovoljnem položaju kod ostvarivanja zaštite od nasilja i diskriminacije.

Medijatori o projektu

Bisera Halilović

'Rad medijatorice u zajednici za mene je nešto posebno jer na taj način, odnosno kroz svoj rad, pomazem velikom broju ljudi, posebno osobama koje prijavljuju ili u povjerenju žele da ispričaju nešto što se njima desilo. Odnosno, kako su oni doživjeli neki vid nasilja ili diskriminacije, a isti nisu prijavili, jer su imali strah od osobe ili zajednice koja je prema pojedincu ili grupi izvršila neki vid nasilja ili diskriminacije. Kroz povjerenje medijatora dobili su ohrabrenje i upute kako i kome da prijave neki vid nasilja ili diskriminacije. Moj rad kao medijatorice na terenu, uglavnom se bazirao na upoznavanju, o diskriminaciji i nasilju pojašnjavajući kroz životne primjere, zatim usmjeravanje na brojeve telefona na koje se mogu obratiti u slučaju prijavljivanja. Fokus razgovora se svodio na osnovna ljudska prava, kako ih što najlakše ostvariti i prilagoditi zakonima koji se provode da bi se ona i sprovela'.

Melina Pirija

'Moj rad kao medijatorice na terenu je, zapravo, služio kao mnogo lakša spona između potencijalnih žrtava nasilja ili diskriminacije ili samih žrtava sa glavnim institucijama koje kroz svoju nadležnost mogu pomoći žrtvi. Kao pozitivan rezultat i ove godine kroz rad na projektu imala sam priliku direktno, uz saradnju sa policijskom upravom i centrom za socijalni rad, žrtvu nasilja u porodici informisati zajedno sa

„Koristimo dostupne mehanizme kako bismo se zaštitili od nasilja i diskriminacije“

nadležnim institucijama kako bi olakšali i sam nastavak procesa prijavljivanja nasilja ili diskriminacije. Veliko iskuštevno koje sam stekla kroz rad u našem udruženju je bila i olakšavačnica činjenica da Udrženje „Budi mi prijatelj“ ima antidiskriminacioni punkt gdje sam već imala **priliku** da radim na prijavama i svim potrebnim dokumentima kao dokazima za prijavljivanje nasilja ili diskriminacije’.

Dajana Mirković

‘Biti medijator za mene je prilika da pomognem svojoj zajednici u raznim situacijama i da ostvarim lakši kontakt sa institucijama. Zajednica ima lakši pristup institucijama, otvorenije govore o svojim problemima i preprekama, i uče jedni od drugih’.

UŽR "Bolja budućnost" Grada Tuzla
Mišo Mirković

'Biti medijator za mene znaci lakši pristup zajednici i institucijama i bolja saradnja između institucija i zajednice. Dobio sam priliku da lakše mogu rješavati probleme u zajednici. U većini zajednica, pristup institucijama je ograničen, pa uz pomoć medijatora imaju lakši pristup u rješavanje svojih problema'.

Zaim Beganović

'Moja uloga romskog medijatora bila je da informišem, savjetujem i uputim osobe kojima je potrebna neka pomoć, kao što je upis djece u matične knjige rođenih, humanitarne asistencije, pribavljanje ličnih dokumenata, upis u škole, popunjavanje potrebnih zahtjeva, kopiranje ličnih dokumenata, jednokratna novčana pomoć, ostvarivanje prava na

„Koristimo dostupne mehanizme kako bismo se zaštitili od nasilja i diskriminacije“ zdravstveno osiguranje, dječiji dodatak, tuđa njega i pomoć, kategorizacija djece i savjetovanje roditelja o važnosti obrazovanja njihove djece.

Moj prioritet rada u romskim zajednicama bio je da informišem i edukujem žene Romkinje šta je nasilje, koje su vrste nasilja, kako prepoznati nasilje i diskriminaciju. Kako da koriste dostupne mehanizme da bi prijavili i prepoznali neku vrstu nasilja i diskriminacije. Kome prijaviti nasilje i diskriminaciju, kojim institucijama i na koje brojeve telefona.

Zbog nepismenosti i nedostatka finansijskih sredstava, mnogi Romi/kinje ne znaju koje je korake neophodno poduzeti da bi se dobili dokumenti, niti mogu ispuniti neophodne formulare ili slijediti stroga određene pravne procedure, a u drugim slučajevima, ako znaju kako to da urade, nemaju novaca. Radom medijatora u zajednici povećan je broj edukovanih žena Romkinja o temi nasilja i diskriminacije’.

Projekat ‘Koristimo dostupne mehanizme kako bismo se zaštitili od nasilja i diskriminacije’ implementiralo je Udruženje žena Romkinja ‘Bolja budućnost’ grada Tuzla u partnerstvu sa udruženjima ‘Romska djevojka – Romani ćej’ iz Prnjavora i Omladinske romske inicijative ‘Budi mi prijatelj’ iz Visokog.

Projekat finansira
Evropska unija

Projekat finansira Evropska unija

Izrada ove publikacije je podržana kroz regionalni projekat “Sprječavanje nasilja nad ženama u zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj: sprovođenje normi, mijenjanje stavova” koji finansira Evropska unija, a provodi Agencija Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women). Stajališta iznesena u ovoj publikaciji izražavaju mišljenje autora/ke, te ne predstavljaju nužno stavove Evropske unije, UN Women, Ujedinjenih nacija ili bilo koje druge UN agencije.

Izdavač ove brošure je Udruženje žena Romkinja ‘Bolja budućnost’ grada Tuzla

Tuzla, 2019